

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Niende Afdeling)

5. december 2013 *

»Område med frihed, sikkerhed og retfærdighed — forordning (EF) nr. 805/2004 — europæisk tvangsfuldbyrdsdokument for ubestridte krav — betingelserne for attestering af en retsafgørelse som tvangsfuldbyrdsdokument — tilfælde, hvor afgørelsen er truffet i kreditors medlemsstat i en tvist mellem to personer, som ikke driver erhvervsmæssig virksomhed«

I sag C-508/12,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Landesgericht Salzburg (Østrig) ved afgørelse af 31. oktober 2012, indgået til Domstolen den 9. november 2012, i sagen:

Walter Vapenik

mod

Josef Thurner,

har

DOMSTOLEN (Niende Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, M. Safjan (refererende dommer), og dommerne J. Malenovský og A. Prechal,

generaladvokat: P. Cruz Villalón

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

- den østrigske regering ved A. Posch, som befuldmægtiget
- den tjekkiske regering ved M. Smolek og J. Vlácil, som befuldmægtigede
- den tyske regering ved T. Henze som befuldmægtiget
- Europa-Kommissionen ved W. Bogensberger og A.-M. Rouchaud-Joët, som befuldmægtigede,

* Processprog: tysk.

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 6, stk. 1, litra d), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 805/2004 af 21. april 2004 om indførelse af et europæisk tvangsfuldbyrdsdokument for ubestridte krav (EUT L 143, s. 15).
- 2 Denne anmodning er indgivet inden for rammerne af en sag anlagt af Walter Vapenik, som har bopæl i Salzburg (Østrig), til prøvelse af det afslag, han har fået på sin anmodning om udstedelse af et europæisk tvangsfuldbyrdsdokument for en udeblivelsesdom afsagt i sagen mod Josef Thurner, som har bopæl i Ostende (Belgien), med den begrundelse, at sagen mod sidstnævnte, som er en forbruger, ikke var blevet anlagt i den medlemsstat, hvor forbrugeren havde bopæl.

Retsforskrifter

Forordning nr. 805/2004

- 3 Følgende fremgår af 8., 9. og 20. betragtning til forordning nr. 805/2004:
 - »(8) I konklusionerne fra Tammerfors gav Det Europæiske Råd udtryk for, at det bør gøres hurtigere og enklere at få en retsafgørelse fuldbyrdet i en anden medlemsstat end den, hvor retsafgørelsen er truffet, ved at fjerne enhver mellemliggende foranstaltning forud for fuldbyrdelsen i fuldbyrdsstaten. En retsafgørelse, der af den behandlende ret er blevet attesteret som et europæisk tvangsfuldbyrdsdokument, bør i fuldbyrdsessammenhæng behandles, som om den var truffet i fuldbyrdsstaten. [...] Selve proceduren for fuldbyrdelse af retsafgørelser bør fortsat afgøres efter national lovgivning.
 - (9) En sådan procedure må forventes at indebære betydelige fordele i forhold til den eksekvaturprocedure, der er fastsat i Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område [EFT L 12, s. 1, som ændret ved Kommissionens forordning (EF) nr. 1496/2002 af 21. august 2002 (EFT L 225, s. 13, herefter »forordning nr. 44/2001«)], idet der ikke vil være behov for godkendelse fra en ret i en anden medlemsstat med de deraf følgende forsinkelser og omkostninger.
- [...]
- (20) Kreditor bør frit kunne vælge, om han vil anmode om attesteret som et europæisk tvangsfuldbyrdsdokument i forbindelse med et ubestridt krav eller i stedet benytte ordningen for anerkendelse og fuldbyrdelse efter forordning (EF) nr. 44/2001 eller andre fællesskabsinstrumenter.«

- 4 Denne forordnings artikel 1 har følgende ordlyd:

»Denne forordning har til formål at indføre et europæisk tvangsfuldbyrdsdokument for ubestridte krav for gennem fastsættelse af mindstestandarder at tillade fri bevægelighed for retsafgørelser, retsforlig og officielt bekræftede dokumenter overalt i medlemsstaterne uden nogen mellemliggende procedure i fuldbyrdsstaten forud for anerkendelsen og fuldbyrdelsen.«

5 Nævnte forordnings artikel 3, stk. 1, bestemmer:

»Denne forordning finder anvendelse på retsafgørelser, retsforlig og officielt bekræftede dokumenter vedrørende ubestridte krav.

Et krav anses for ubestridt, hvis:

- a) debitor udtrykkeligt har vedgået sig kravet ved at anerkende det eller ved at acceptere et forlig, der er godkendt af en ret eller indgået for en ret under en retssag
- b) debitor aldrig har gjort indsigelse mod kravet under retssagen ved at foretage de relevante processuelle handlinger i henhold til domsstatens lovgivning
- c) debitor ikke har givet møde eller været repræsenteret i et retsmøde om det pågældende krav efter oprindeligt at have gjort indsigelse mod kravet under retssagen, forudsat at denne adfærd i henhold til domsstatens lovgivning er udtryk for en stiltiende anerkendelse af kravet eller af kreditors anbringender, eller
- d) debitor udtrykkeligt har vedgået sig kravet i et officielt bekræftet dokument.«

6 Samme forordnings artikel 6 har overskriften »Betingelser for attesting som et europæisk tvangsfuldbyrdsdokument« og bestemmer i stk. 1:

»En retsafgørelse om et ubestridt krav, der er truffet i en medlemsstat, attesteres efter anmodning, der til enhver tid kan indgives til den behandlende ret, som et europæisk tvangsfuldbyrdsdokument:

- a) hvis den er eksigibel i domsstaten
- b) hvis den ikke er i strid med kompetencereglerne i kapitel II, afdeling 3 og 6, i forordning (EF) nr. 44/2001
- c) hvis retssagen i domsstaten, for så vidt der er tale om et ubestridt krav som defineret i artikel 3, stk. 1, litra b) eller c), opfyldte de betingelser, der er fastsat i kapitel III, og
- d) hvis den er truffet i den medlemsstat, hvor debitor har bopæl efter artikel 59 i forordning (EF) nr. 44/2001
 - for så vidt der er tale om et ubestridt krav som omhandlet i artikel 3, stk. 1, litra b) eller c)
 - kravet vedrører en aftale, der er indgået af en person (forbrugeren) med henblik på brug, der må anses at ligge uden for hans erhvervsmæssige virksomhed, og
 - debitor er forbrugeren.«

7 Forordning nr. 805/2004 indfører i kapitel III mindstestandarder for retssager om ubestridte krav.

Forordning nr. 44/2001

8 Følgende fremgår af 13. betragtning til forordning nr. 44/2001:

»For forsikringsaftaler, forbrugeraftaler og arbejdsaftaler er det ønskeligt at beskytte den svage part ved hjælp af kompetenceregler, der er gunstigere for denne parts interesser end de almindelige kompetenceregler.«

9 Artikel 15, stk. 1, er indeholdt i afdeling 4 i kapitel II i forordning nr. 44/2001:

»I sager om aftaler indgået af en person (forbrugeren) med henblik på brug, der må anses at ligge uden for hans erhvervsmæssige virksomhed, afgøres kompetencen efter denne afdeling [...]:

- a) når sagen vedrører køb af løsørestande, hvor købesummen skal betales i rater
- b) når sagen vedrører lån, der skal tilbagebetales i rater, eller andre kreditdispositioner, som er bestemt til finansiering af køb af sådanne genstande, eller
- c) i alle andre tilfælde, når aftalen er indgået med en person, der udøver erhvervsmæssig virksomhed i den medlemsstat, på hvis område forbrugeren har bopæl, eller på en hvilken som helst måde retter sådan virksomhed mod denne medlemsstat eller mod flere stater inklusive denne medlemsstat, og aftalen er omfattet af den pågældende virksomhed.«

10 Nævnte forordnings artikel 16, stk. 1 og 2, bestemmer:

»1. Sager, som en forbruger agter at rejse mod sin medkontrahent, kan anlægges enten ved retterne i den medlemsstat, på hvis område medkontrahenten har bopæl, eller ved retten på det sted, hvor forbrugeren har bopæl.

2. Sager, som agtes rejst mod forbrugeren af forbrugers medkontrahent, kan kun anlægges ved retterne i den medlemsstat, på hvis område forbrugeren har bopæl.«

11 Ifølge samme forordnings artikel 35, stk. 1, kan en »retsafgørelse [...] ikke anerkendes, såfremt kompetencereglerne i kapitel II, afdeling 3, 4 og 6, er tilsidesat«.

12 Afdeling 3, 4 og 6 i kapitel II i forordning nr. 44/2001 fastsætter kompetencereglerne i forsikringssager, sager om forbrugeraftaler, henholdsvis om enekompetence.

13 Denne forordnings artikel 43, stk. 1, bestemmer:

»Den afgørelse, der træffes om anmodningen om, at en retsafgørelse erklæres for eksigibel, kan appelleres af begge parter.«

14 Nævnte forordnings artikel 45, stk. 1, bestemmer:

»Den ret, der behandler en appel i medfør af artikel 43 eller 44, kan kun afslå at erklære en retsafgørelse for eksigibel eller ophæve en afgørelse om eksigibilitet af en af de i artikel 34 og 35 anførte grunde. Den træffer afgørelse så hurtigt som muligt.«

Forordning (EF) nr. 593/2008

15 Følgende fremgår af 23. og 24. betragtning til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 593/2008 af 17. juni 2008 om lovvalsregler for kontraktlige forpligtelser (Rom I) (EUT L 177, s. 6):

»(23) Med hensyn til aftaler indgået med parter, der betragtes som værende svage parter, bør disse parter beskyttes med lovvalsregler, der er gunstigere for deres interesser end de almindelige regler.

(24) Særligt hvad angår forbrugeraftaler bør lovvalsreglen åbne mulighed for at mindske omkostningerne ved bilæggelse af tvister i disse sager, der ofte drejer sig om ubetydelige beløb, og tage hensyn til udviklingen i fjernsalgsteknikkerne. Af hensyn til overensstemmelsen med forordning (EF) nr. 44/2001 er det nødvendigt dels at lægge begrebet »det land, virksomheden er rettet mod« til grund som betingelse for anvendelse af forbrugerbeskyttelsesreglen, dels at sikre, at dette begreb fortolkes ensartet i forordning (EF) nr. 44/2001 og nærværende forordning [...]«

16 Denne forordnings artikel 6, stk. 1, har følgende ordlyd:

»[...] en aftale, som en fysisk person med henblik på brug, der må anses for at ligge uden for vedkommendes erhvervsmæssige virksomhed (»forbrugeren«), indgår med en anden person, der handler som led i sin erhvervsmæssige virksomhed (»den erhvervsdrivende«), [er] underlagt loven i det land, hvor forbrugeren har sit sædvanlige opholdssted, forudsat at den erhvervsdrivende:

- a) udøver sin erhvervsmæssige virksomhed i det land, hvor forbrugeren har sit sædvanlige opholdssted, eller
- b) på en hvilken som helst måde retter sådan virksomhed mod dette land eller mod flere lande, inklusive dette land

og aftalen er omfattet af sådan virksomhed.«

Twisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

- 17 Det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, at Walter Vapenik har anlagt sag ved Bezirksgericht Salzburg (Østrig) med påstand om, at Josef Thurner dømmes til betaling af et beløb på 3 158 EUR, med tillæg af renter og omkostninger, vedrørende en låneaftale indgået mellem dem. Walter Vapenik har anlagt sagen ved denne østrigske ret, fordi den er retten på det sted, hvor parterne har valgt, at kontrakten skal opfyldes. Ingen af parterne drev erhvervsmæssig virksomhed hverken på tidspunktet for kontraktens indgåelse eller for sagsanlægget.
- 18 Stævningen blev forkyndt ved stævningsmand for Josef Thurner med indkaldelse til at møde i retten i Belgien, men på trods heraf udeblev han. Bezirksgericht Salzburg afsagde derfor udeblivelsesdom. Denne dom blev forkyndt med post for Josef Thurner, som ikke appellerede nævnte dom, der følgelig er blevet retskraftig og eksigibel.
- 19 Walter Vapenik indgav derefter en anmodning til Bezirksgericht Salzburg om udstedelse af et europæisk tvangsfuldbyrdsdokument for denne dom i henhold til forordning nr. 805/2004. Nævnte ret afslog denne anmodning under henvisning til denne forordnings artikel 6, stk. 1, litra d), idet den var af den opfattelse, at søgsmålet mod Josef Thurner, som er forbruger, ikke var blevet anlagt i den medlemsstat, hvor han havde bopæl.
- 20 Walter Vapenik appellerede denne retsafgørelse til den forelæggende ret, idet han gjorde gældende, at betingelserne for udstedelse af et europæisk tvangsfuldbyrdsdokument i artikel 6, stk. 1, litra a)-c), i forordning nr. 805/2004 var opfyldt, da låneaftalen var indgået mellem to privatpersoner. Denne forordnings artikel 6, stk. 1, litra d), hvorefter dette dokument bl.a. udstedes, når forbrugers medkontrahent handler som led i sin erhvervsmæssige virksomhed, finder derfor ikke anvendelse i hovedsagen.

- 21 Under disse omstændigheder har Landesgericht Salzburg besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal artikel 6, stk. 1, litra d), i forordning [...] nr. 805/2004 fortolkes således, at bestemmelsen kun omfatter aftaler indgået mellem erhvervsdrivende som kreditorer, og forbrugere som debitorer, eller er det tilstrækkeligt, at debitor er forbruger, således at bestemmelsen tillige omfatter krav, som en forbruger har mod en anden?«

Om det præjudicielle spørgsmål

- 22 Med spørgsmålet ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 6, stk. 1, litra d), i forordning nr. 805/2004 skal fortolkes således, at den også finder anvendelse på aftaler indgået mellem to personer, som ikke driver erhvervsmæssig virksomhed.
- 23 Ifølge fast retspraksis følger det såvel af kravene om en ensartet anvendelse af EU-retten som af lighedsprincippet, at indholdet af en EU-retlig bestemmelse, som ikke indeholder nogen udtrykkelig henvisning til medlemsstaternes ret med henblik på at fastlægge dens betydning og rækkevidde, normalt i hele Unionen skal undergives en selvstændig og ensartet fortolkning, som skal søges under hensyntagen til bestemmelsens kontekst og formålet med den pågældende ordning (jf. bl.a. dom af 27.6.2013, sag C-320/12, Malaysia Dairy Industries, EU:C:2013:435, præmis 25 og den deri nævnte retspraksis).
- 24 Det fremgår af ordlyden af artikel 6, stk. 1, litra d), i forordning nr. 805/2004, at forbrugeren er en person, som indgår en aftale med henblik på brug, der må anses for at ligge uden for hans erhvervsmæssige virksomhed. Denne bestemmelse præciserer ikke, om det spiller nogen rolle for kvalificeringen af den ene part som »forbruger«, hvorvidt medkontrahenten er erhvervsdrivende eller ej. Kvalificeringen af en forbrugers medkontrahent er heller ikke omhandlet i andre bestemmelser i denne forordning, og da der ikke i nævnte bestemmelse henvises til medlemsstaternes ret, skal betydningen og rækkevidden af begrebet »forbruger« som omhandlet i denne bestemmelse fastlægges under hensyn til den sammenhæng, som den indgår i, og det formål, der forfølges med forordning nr. 805/2004.
- 25 I denne henseende bemærkes, at for at sikre såvel respekten for de mål, som EU-lovgiver forfølger på området for forbrugeraftaler, som sammenhængen i EU-retten skal der særligt tages hensyn til begrebet »forbruger« indeholdt i andre EU-retlige bestemmelser. I betragtning af, at de bestemmelser, der er indført ved forordning nr. 805/2004, har karakter af at komplettere bestemmelserne i forordning nr. 44/2001, er sidstnævnte bestemmelser særligt relevante.
- 26 Således skal det indledningsvis bemærkes, at den beskyttelsesordning for forbrugerne, der blev indført ved Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler (EFT L 95, s. 29), hviler på den betragtning, at forbrugeren befinder sig i en svagere stilling end den erhvervsdrivende såvel hvad angår forhandlingsstyrke som informationsniveau (jf. bl.a. dom af 14.6.2012, sag C-618/10, Banco Español de Crédito, EU:C:2012:349, præmis 39, af 21.3.2013, sag C-92/11, RWE Vertrieb, EU:C:2013:180, præmis 41, og af 30.5.2013, sag C-488/11, Asbeek Brusse og de Man Garabito, C-488/11, præmis 31).
- 27 Desuden har den særlige ordning, der er indført ved bestemmelserne i forordning nr. 44/2001 om retternes kompetence i sager om forbrugeraftaler, som det fremgår af 13. betragtning til denne forordning, til formål at sikre en passende beskyttelse af forbrugeren som den kontraktpart, der må antages at være økonomisk set svagere og retligt set mindre erfaren end den erhvervsdrivende medkontrahent.

- 28 I denne forbindelse har Domstolen gentagne gange fastslået, at artikel 15, stk. 1, i forordning nr. 44/2001, som henviser til begrebet »forbruger«, kun omfatter en privat endelig forbruger, som ikke driver erhvervsmæssig virksomhed (jf. i denne retning dom af 14.3.2013, sag C-419/11, *Česká spořitelna*, EU:C:2013:165, præmis 32).
- 29 Endelig bemærkes, således som det fremgår af 23. og 24. betragtning til forordning nr. 593/2008, at kravet om beskyttelse af den svageste kontraktpart, herunder forbrugere, også finder anvendelse ved lovvalg for forbrugeraftaler. Denne forordnings artikel 6, stk. 1, fastsætter i denne henseende, at aftaler indgået mellem en forbruger og en erhvervsdrivende under visse betingelser er underlagt loven i det land, hvor forbrugeren har sit sædvanlige opholdssted.
- 30 Disse retlige instrumenter anerkender således nødvendigheden af at beskytte den svageste kontraktpart, når der er indgået en aftale mellem en person, som ikke driver erhvervsmæssig virksomhed, og en person, som driver en sådan virksomhed.
- 31 Henset til det forbrugerbeskyttelsesformål, der er fastsat i de ovennævnte EU-retlige bestemmelser, hvormed der tilsigtes ligeværdighed mellem parterne i de kontrakter, der er indgået mellem en forbruger og en erhvervsdrivende, kan disse bestemmelser ikke udstrækkes til at gælde personer, som ikke er berettiget til denne beskyttelse.
- 32 Således har Domstolen allerede fastslået, at de særlige kompetenceregler, der gælder for forbrugeraftaler, ikke kan finde anvendelse på aftaler indgået mellem to personer, som driver erhvervsmæssig virksomhed (jf. i denne retning dom af 19.1.1993, sag C-89/91, *Shearson Lehman Hutton*, Sml. I, s. 139, præmis 11 og 24).
- 33 Det må imidlertid konstateres, at et kontraktforhold som det i hovedsagen omhandlede mellem to personer, som ikke driver erhvervsmæssig virksomhed, heller ikke er præget af manglende ligeværdighed. Følgelig kan et sådant forhold ikke være underlagt den beskyttelsesordning, der finder anvendelse på forbrugere, som indgår aftale med personer, som driver erhvervsmæssig virksomhed.
- 34 Denne fortolkning understøttes af strukturen og opbygningen af de særlige kompetenceregler for forbrugeraftaler, der er fastsat i artikel 16, stk. 1 og 2, i forordning nr. 44/2001, hvorefter kompetencen i sager, som forbrugeren agter at rejse, eller som er rejst mod ham, tilkommer retten på det sted, hvor forbrugeren har bopæl. Heraf følger, at denne bestemmelse udelukkende finder anvendelse på aftaler, hvor kontraktparterne ikke er ligeværdige.
- 35 Desuden skal der tages hensyn til, at de bestemmelser, der er indført ved forordning nr. 805/2004, har karakter af at komplettere bestemmelserne om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i forordning nr. 44/2001.
- 36 I denne forbindelse skal det præciseres, at selv om attesting som et europæisk tvangsfuldbyrdesdokument i henhold til forordning nr. 805/2004 af en retsafgørelse om et ubestridt krav muliggør, at der ikke tages hensyn til eksekvaturproceduren i forordning nr. 44/2001, udelukker manglende attesting ikke muligheden for fuldbyrdelse af nævnte retsafgørelse i henhold til den i sidstnævnte forordning fastsatte eksekvaturprocedure.
- 37 Fastlæggelse af en mere vidtgående definition af begrebet »forbruger« inden for rammerne af forordning nr. 805/2004 end inden for rammerne af forordning nr. 44/2001 ville imidlertid kunne føre til mangel på sammenhæng ved anvendelsen af de to forordninger. Den undtagelsesordning, der er indført ved førstnævnte forordning, ville nemlig kunne føre til, at en retsafgørelse ikke attesteres som et europæisk tvangsfuldbyrdesdokument, hvorimod dens fuldbyrdelse alligevel ville være mulig inden for rammerne af den almindelige ordning, der er fastsat ved forordning nr. 44/2001, eftersom

betingelserne for, at en sagsøgt efter denne ordning kan gøre indsigelse mod udstedelsen af et tvangsfuldbyrdsdokument med den begrundelse, at den kompetence, der tilkommer retterne i forbrugerens bopælsstat, er tilsidesat, ikke ville være opfyldt.

- 38 Det følger af samtlige foregående betragtninger, at begrebet »forbruger« i den forstand, hvori udtrykket anvendes i artikel 6, stk. 1, litra d), i forordning nr. 805/2004, omhandler en person, som indgår en aftale med henblik på brug, der må anses at ligge uden for hans erhvervsmæssige virksomhed, med en person, der handler som led i sin erhvervsmæssige virksomhed.
- 39 Følgelig skal det forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 6, stk. 1, litra d), i forordning nr. 805/2004 skal fortolkes således, at den ikke finder anvendelse på aftaler indgået mellem to personer, som ikke driver erhvervsmæssig virksomhed.

Sagens omkostninger

- 40 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parter udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Niende Afdeling) for ret:

Artikel 6, stk. 1, litra d), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 805/2004 af 21. april 2004 om indførelse af et europæisk tvangsfuldbyrdsdokument for ubestridte krav skal fortolkes således, at den ikke finder anvendelse på aftaler indgået mellem to personer, som ikke driver erhvervsmæssig virksomhed.

Underskrifter